

Hodnotenie cestovného ruchu v okresoch Svidník a Krosno porovnávaním vybraných štatistických ukazovateľov

The evaluation of travel movement in the districts Svidnik and Krosno with comparison of selected statistical indicators

Miroslav Habán, Marcela Brajová, Ján Cuper

Summary

The aim of this work was to evaluate selected statistical indicators of travel movement in the districts Svidnik (Slovak Republic) and Krosno (Poland). In this work we compared travel movement with neighbour district during the economical crises in the years 2008 and 2009. With comparison of accommodation capacities was detected that in Krosno was 0.5 bed per one citizen and in Svidnik 1.1 bed per one citizen. On the base of the travel movement potential evaluation in the Svidnik district we can conclude that in this region is pure propagation of travel movement and its development. As a result of our work we mentioned the possibilities of the travel movement development and promotion in Svidnik district.

Key words

travel movement, statistical indicators, accommodation, Svidnik, Krosno

Úvod

Cestovný ruch v Slovenskej republike bol v ostatnom období do značnej miery zasiahnutý vplyvom hospodárskej krízy. Dnes tvorí cestovný ruch približne 2,6 % HDP Slovenska. Podľa odhadu Európskej komisie má toto odvetvie potenciál tvoriť až 12 % HDP štátu, a tak sa stať jedným z pilierov ekonomiky Slovenska. Cestovný ruch na Slovensku je odvetvím, ktoré priamo v službách (hotely, reštaurácie) zamestnáva v súčasnosti viac ako 111 000 zamestnancov, a jeho absorpčná kapacita je niekoľkonásobne vyššia. Jedno pracovné miesto v cestovnom ruchu môže vytvoriť až 2,6 pracovných miest v iných nadväzných odvetviach hospodárstva, ako sú napr. obchod, doprava a iné služby (www.novyturizmus.sk).

S rozvojom spoločnosti neustále rastie potreba merania výkonov cestovného ruchu a vymedzenia jeho vplyvu na ekonomiku krajiny. Cestovný ruch nie je ekonomický ani štatistický uzatvoreným odvetvím, ani samostatnou ekonomickou aktivitou, ale súhrnom rôznych činností a aktivít. Kuliffay (2006) ďalej uvádza, že význam satelitného účtu je teda v tom, že poskytuje údaje o cestovnom ruchu vychádzajúce z národného účtovníctva, poskytuje informácie o zamestnanosti vyvolané cestovným ruchom, umožňuje stanoviť pridanú hodnotu cestovného ruchu, indikuje údaje o rozsahu kapitálových investícií do cestovného ruchu, ďalej údaje o produkcii, medzispotrebe, a pod. Poskytne vládny orgán pohľad na cestovný ruch, na jeho sociálnu funkciu, na jeho vplyvy a ich dôsledky na národnú ekonomiku.

Medzi najmladšie, najmenšie, no turisticky, prírodne, etnicky pestré a najmä historicky veľmi zaujímavé okresy Slovenska patrí okres Svidník. V terajšej podobe vznikol v roku 1968. Jeho poloha v tesnom susedstve Duklianskeho priesmyku a Poľskej republiky ovplyvnila historický vývin, ktorý viditeľne pretrváva dodnes (www.svidnik.sk).

V príspevku je analyzovaný súčasný stav cestovného ruchu v okrese Svidník porovnávaný s vybranými štatistickými ukazovateľmi cestovného ruchu v okrese Krosno (Poľská republika).

Materiál a metódy

Štatistické zisťovanie bolo realizované programom zisťovaní, ktorý zostavuje ŠÚ SR v súčinnosti s ministerstvami a štátnymi organizáciami na trojročné obdobie a vydáva ho formou vyhlášky, v ktorej sú pre cestovný ruch zadané výkazy:

1. Mesačný výkaz za vybrané trhové služby a cestovný ruch VTS 1-12.
2. Mesačný výkaz o činnosti ubytovacieho zariadenia CR 1-12.
3. Ročný výkaz o vybraných službách v cestovnom ruchu CR 6-01.
4. Zisťovanie o dovolenkových pobytoch a služobných cestách CR 3-04.

Infostat (2008) vypracoval štúdiu, kde v prvej etape bolo zrealizované štúdium metodiky a základných princípov, analýza dostupných zdrojov využiteľných pre tieto potreby. Postupne boli načrtnuté a experimentálne aj skonštruované vybrané tabuľky.

Pre komparáciu štatistických ukazovateľov jednotlivých regiónov bola použitá klasifikácia podľa aktuálnej regionalizácie cestovného ruchu v Slovenskej republike metodickým postupom prezentovaným Ústavom územného rozvoja Brno a modifikovaným Ústavom turizmu Bratislava (Weiss et al., 2005). Z hľadiska porovnania susediacich krajín a regiónov boli ako modelová vzorka na porovnanie vybraných štatistických ukazovateľov porovnávané cezhranične susediace mesta Krosno (Poľská republika) a Svidník (Slovenská republika).

Výsledky a diskusia

Význam cestovného ruchu pre okres a mesto Svidník pozitívne zhodnocujú aj predstavitelia mesta v súčinnosti s poslancami mestského zastupiteľstva, na základe čoho bol vypracovaný dokument „*Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Svidník na roky 2007 - 2013*“, ktorý bol v roku 2007 schválený mestským zastupiteľstvom. V časti *V. Cestovný ruch* sa uvádza, že v organizácii cestovného ruchu plní mesto Svidník funkciu nástupného sídla do rekreačného územného celku Dukla, Veľká Domaša a Bardejov s medzinárodnými Bardejovskými kúpeľmi. Geografická poloha vytvára predpoklady pre rozvoj prihraničného, ale aj medzinárodného turizmu.

Z vývoja návštevnosti okresu Svidník (tab. 1) došlo až k 50 % poklesu návštevnosti v roku 2009 (1 928 návštevníkov) v porovnaní s rokom 2008, ktorý bol v sledovanom období rokov 2004 až 2009 najnavštevovanejší (3 858 návštevníkov).

Tabuľka 1: Počet návštevníkov v okrese Svidník (Zdroj: ŠÚ SR)

Okres	Počet návštevníkov v rokoch					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Svidník	3 101	3 117	3 442	2 684	3 858	1 928

Z hodnotenia štatistických ukazovateľov súvisiacich s ubytovacími zariadeniami v meste Svidník vyplýva, že počet lôžok v okrese Svidník (tab. 2) má stúpajúcu tendenciu s výnimkou roku 2009, kedy došlo k poklesu poskytovaných lôžok. Z hľadiska využitia lôžkovej kapacity nastáva opačný trend. Po postupnom zvyšovaní lôžkovej kapacity v intervale rokov 2005 až 2008 na 488 lôžok, došlo v roku 2009 k zníženiu počtu lôžok na

394, čo priamo súvisí s negatívnym dopadom privatizácie a neprevádzkovania niektorých ubytovacích kapacít.

Tabuľka 2: Ubytovacie zariadenia a kapacity v meste Svidník (Zdroj: ŠÚ SR)

Názov ukazovateľa	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ubytovacie zariadenia spolu	5	4	4	4	6	5
Lôžka v ubytovacích zariadeniach spolu	434	304	332	348	488	394
Počet návštevníkov domáci	2 419	2 087	2 589	1 685	2 446	1 419
Počet návštevníkov zahraniční	682	1 030	853	999	1 415	509
Priemerný počet prenocovaných návštevníkov domáci	2,0	2,2	2,5	2,7	2,3	2,1
Priemerný počet prenocovaných návštevníkov zahraniční	2,5	2,9	1,9	2,2	1,8	1,9

V roku 2008 a 2009 dochádza k poklesu návštevnosti a využitia súčasných ubytovacích kapacít. Tento trend je zapríčinený aj ponukou ostatných služieb u ktorých dochádza k veľmi pomalému nárastu kvality. Jasným dôkazom môže byť počet zahraničných návštevníkov, ako odrazom úrovne poskytovaných služieb, atraktívnosti regiónu a s tým súvisiacej nedostatočnej propagácie cestovného ruchu. V roku 2009 dochádza vplyvom krízy k poklesu o jedno ubytovacie zariadenie a zníženiu počtu lôžok o 20 %.

Pre porovnanie z viacerých sledovaných štatistických údajov je potrebné konštatovať, že publikované informácie štatistických úradov SR a Poľskej republiky, sú spracovávané odlišným prístupom. K porovnaniu boli vybrané ukazovatele publikované v „*Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2008-2009*“ a „*Cestovný ruch v Prešovskom kraji za roky 2008 a 2009*“.

Tabuľka 3: Porovnanie vybraných štatistických ukazovateľov susedných okresov a miest

Názov ukazovateľa	Svidník rok 2008	Krosno rok 2008	Svidník rok 2009	Krosno rok 2009
Ubytovacie zariadenia spolu	6	6	5	8
Lôžka v ubytovacích zariadeniach spolu	488	275	394	296
Počet udelených nocľahov	8 173	22 320	3 497	22 382
Percentuálne využitie kapacity (lôžko dní) v ubytovacích zariadeniach	4,6	22,2	2,7	20,7

Zdroj: ŠU SR, ŠU PR, Vlastná analýza

Z uvedenej analýzy je možné konštatovať, že pri porovnateľnom množstve ubytovacích zariadení bol počet lôžok v Krosne (PL) v porovnaní so Svidníkom (SK) menší o 44 % v roku 2008 a 25 % v roku 2009. Na druhej strane vo využití kapacity je opačný stav, kde v Krosne bola ubytovacia kapacita využitá o viac ako 17 %. Tento fakt je dôsledkom niekoľkých dôvodov, napr. ponuka a kvalita poskytovaných služieb, atraktivnosť regiónu.

Na základe porovnania niektorých ukazovateľov je možné stotožniť sa s tvrdením, že, veľké možnosti rozvoja cestovného ruchu na Slovensku predstavuje rozvoj regiónov, kde regióny nepoznajú administratívne hranice, môžu predstavovať územie okresu alebo kraja, môžu tvoriť územia vo viacerých okresoch alebo krajoch (Sládek, 2000). Rezervy pre napredovanie a rozvoj cestovného ruchu v okrese Svidník sú v lepšom využití potenciálu vidieckymi cieľovými miestami pre realizáciu rekreačného cestovného ruchu v neporušenom životnom prostredí, ktoré je základom úspešnosti ponuky Slovenska, ako aj krajín strednej a východnej Európy (Günter, 2003).

Pri vyhodnotení výsledkov vybraných štatistických ukazovateľov sme zistili, že krajiny pristupujú k štatistickému zisťovaniu rozdielne aj keď sú členmi Európskej únie. Na základe v súčasnosti sledovaných štatistických údajov je možné skonštatovať, že zo sledovaných údajov nie je možné zistiť presné údaje o podiele cestovného ruchu na hospodárskom potenciáli, úrovni okresov a samosprávnych krajov. Tento fakt môže mať za následok neochotu ľudí podnikat' v tomto odvetví i pri súčasnej vysokej miere nezamestnanosti v okrese Svidník, ktorá sa v súčasnosti pohybuje na úrovni 20 - 22%.

Veľkým konkurentom okresu Svidník je susedný poľský okres Krosno, čo sa prejavilo v štatistických ukazovateľoch: návštevnosť v porovnaní so Svidníkom neklesla tak citelne a ekonomická kríza ho nezasiahla v takom rozsahu. Táto skutočnosť umožňuje rýchlejšie sa odraziť k ďalšiemu rozvoju po jej doznení. Tento fakt pri správnom načasovaní a chuti by bolo možné využiť v Svidníckom regióne k jeho rýchlemu rozvoju pri úzkej spolupráci. Umožňuje to dobrá poloha susedstva v blízkosti hraníc.

Na základe zistených výsledkov je nevyhnutné pre rozvoj cestovného ruchu v okrese Svidník urobiť nasledovné opatrenia:

1. Zlepšiť informačný systém a propagáciu tejto lokality v turistických informačných kanceláriách, na internete
2. Zabezpečiť efektívnu spoluprácu subjektov cestovného ruchu, samosprávy a koordináciu ich činností
3. Vytvoriť atraktívne produkty a balíky služieb s využitím miestnych možností, tradícií, folklóru, gastronómie a kultúrno-spoločenských akcií.
4. Zlepšiť infraštruktúry cestovného ruchu v meste.
5. Cieľavedome budovať imidž mesta Svidník a jeho okolia.
6. Vytvoriť nové oddychové zóny v meste Svidník, tiež v blízkosti riek Ondava a Lodomírka.
7. Propagovať prírodné bohatstvo a kultúrne dedičstvo, obnoviť miestne tradície za účelom rozvoja cestovného ruchu.

Pre ďalšie zabezpečenie rozvoja mesta Svidník a okolia je potrebné:

1. Založiť Združenie podnikateľov mesta Svidník a okolia.
2. Založiť Združenie na podporu rozvoja cestovného ruchu v regióne.
3. Založiť Združenie mesta a obcí Podduklianského regiónu v úzkej spolupráci s Krosnianskym regiónom.
4. Vytvoriť Útvar pre koordináciu projektov a strategické plánovanie mesta Svidník a okolia.

Súhrn

Cieľom práce bolo vyhodnotiť vybrané štatistické ukazovatele cestovného ruchu v okresoch Svidník (Slovenská republika) a Krosno (Poľská republika). Zároveň práca prináša porovnanie cestovného ruchu zo susedným cezhraničným regiónom v období hospodárskej krízy v rokoch 2008 a 2009. Porovnaním ubytovacích kapacít bola zistené, že v Krosne pripadá 0,5 lôžka na jedného obyvateľa a vo Svidníku 1,1 lôžka. Veľkým konkurentom okresu Svidník je susedný poľský okres Krosno, čo sa prejavilo v štatistických ukazovateľoch: návštevnosť v porovnaní zo Svidníkom neklesla tak citeľne a hospodárska kríza ho nezasiahla v takom rozsahu. Na základe hodnotenia využitia potenciálu cestovného ruchu v okrese Svidník vyplýva, že v tomto regióne je v súčasnosti slabo pochopený význam cestovného ruchu pre jeho rozvoj. V závere je uvedený návrh opatrení, ktoré je nutné realizovať na podporenie rozvoja cestovného ruchu v okrese Svidník.

Kľúčové slová

cestovný ruch, štatistické ukazovatele, ubytovanie, Svidník, Krosno

Literatúra

1. GÜNTER, K. 2003. Ekologický rozvoj cieľových miest. In: *Ekonomická revue cestovného ruchu*, roč. 36, 2003, č.1.
2. HABÁN, M. – OTEPKA, P., 2004. Agroturistika. Nitra: SPU, 2004. s. 29. ISBN 80-8069-451-6.
3. HÚSKA, J. 1995. Agroturistika, príroda a poľnohospodárstvo. I. vydanie. Nitra: VŠP, 1995. ISBN 80-7137-186-6.
4. KULIFFAY, G. 2006. Satelitný účet cestovného ruchu. Prezentácia, september 2006. Bratislava : Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Bratislava 2006.
5. SLÁDEK, G. 2000. Produkt regiónu ako strategický faktor trhu cestovného ruchu. In: *Ekonomická revue cestovného ruchu*, roč. 2000, č. 2. s.73.
6. Systém účtov cestovného ruchu v SR, 2008. In: *Štúdiá – systém účtov cestovného ruchu v SR*, 4 etapa. Infostat, Bratislava, 2008. Aktá s. 5.
7. Štatistický úrad Slovenskej republiky – Krajská správa v Prešove, 2004. Cestovný ruch v Prešovskom kraji. Prešov: Štatistický úrad Slovenskej republiky – Krajská správa v Prešove, 2004. Č. j. 05/00034.
8. Štatistický úrad Slovenskej republiky – Krajská správa v Prešove, 2005. Cestovný ruch v Prešovskom kraji. Prešov: Štatistický úrad Slovenskej republiky – Krajská správa v Prešove, 2005. Č. j. 17000-0026-006/2006.
9. Štatistický úrad Slovenskej republiky – Krajská správa v Prešove, 2006. Cestovný ruch v Prešovskom kraji. Prešov: Štatistický úrad Slovenskej republiky – Krajská správa v Prešove, 2006. Č. j. 17000-0041-004/2007.
10. Štatistický úrad Slovenskej republiky – Pracovisko ŠÚ SR v Prešove, 2007. Cestovný ruch v Prešovskom kraji. Prešov: Štatistický úrad Slovenskej republiky – Pracovisko ŠÚ SR v Prešove, 2007. Č. j. 17000-0046-004/2008.
11. Štatistický úrad Slovenskej republiky – Pracovisko ŠÚ SR v Prešove, 2008. Cestovný ruch v Prešovskom kraji. Prešov: Štatistický úrad Slovenskej republiky – Pracovisko ŠÚ SR v Prešove, 2008. Č. j. 17000-0046-004/2009.
12. Štatistický úrad Slovenskej republiky – Pracovisko ŠÚ SR v Prešove, 2008. Okresy Prešovského kraja 2007. Prešov: Štatistický úrad Slovenskej republiky – Pracovisko ŠÚ SR v Prešove, 2008. Č. j. 17000-0046-008/2008.
13. Štatistický úrad Poľskej republiky (Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej): „Informacja z badania testowego natężenia ruchu granicznego pojazdów

z rejestracją polską i zagraniczną oraz osób w tych pojazdach na przejściu drogowym w Barwinku w I kwartale 2009 roku.

14. Štatistický úrad Poľskej republiky (Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej): „Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2008-2009“
15. WEISS, P. – JANKOVIČOVÁ, M. – KURČOVÁ, E. 2005. Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike. Bratislava: Ministerstvo hospodárstva SR odbor CR, 2005. s. 22.
16. <http://www.novyturizmus.sk/>.Komuniké vytvorené na základe stretnutí profesionálov z oblasti cestovného ruchu, 11. Februára 2010,
17. <http://www.svidnik.sk/turista/mesto-svidnik-vseobecne-informacie/historia-mesta/>
18. <http://www.svidnik.sk/phsr/PHSR.doc>

Adresa autora:

Ing. Miroslav Habán, PhD.,

Katedra udržateľného poľnohospodárstva a herbológie, fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra,

☎: 037 641 4204,

email: Miroslav.Haban@uniag.sk

Oponent: doc.Ing. Štefan Pekárik, PhD.